

Pomoc w Międzynarodowej Współpracy w Sprawach Kryminalnych dla Praktyków

Europejska Sieć Sądowa i Eurojust

Co możemy dla Ciebie zrobić?

6 maja 2014

Wprowadzenie

Niniejszy informator powstał w wyniku współpracy Wspólnej Grupy Specjalnej EJM (Europejskiej Sieci Sądowej) i Eurojustu (JTF). Celem artykułu jest okazanie pomocy praktykom w decydowaniu czy sprawy powinny być kierowane do EJM, czy też do Eurojustu. Artykuł ten zapewnia także, że zarówno EJM, jak i Eurojust zajmować się będą sprawami, które są w ich kompetencji w sposób efektywny i skuteczny z punktu widzenia czasu i środków, a także przeciwdziałać będą powielaniu wykonywanej pracy.

Niniejszy informator informuje praktyków sądowych Państw Członkowskich o usługach i pomocy w międzynarodowej współpracy w sprawach kryminalnych, które mogą okazać EJM i Eurojust. Ponadto porusza on sprawę użytkowania Krajowego systemu koordynacji Eurojustu (Eurojust National Coordination System) ENCS.

Celem informatora nie jest zastąpienie jakichkolwiek przepisów lub wytycznych krajowych odnośnie przekazywania spraw do EJM i Eurojustu.

I Czym jest Europejska Sieć Sądowa?

EJM jest siecią krajowych Punktów Kontaktowych przeznaczonych do umożliwienia kooperacji sądowej w sprawach kryminalnych.

Krajowe Punkty Kontaktowe to prokuratorzy, sędziowie śledczy i inne osoby, które zajmują się niemal wyłącznie sprawami związanymi ze współpracą międzynarodową. Krajowe Punkty Kontaktowe wyznaczane są przez każde z Państw Członkowskich przez wypełniające zadania międzynarodowej współpracy sądowej władze centralne lub inne - zarówno w sprawach ogólnych, jak i dotyczące jedynie pewnych form ciężkich przestępstw, takich jak przestępczość zorganizowana, korupcja, przemyt narkotyków i terroryzm. EJM składa się z 300 krajowych Punktów Kontaktowych z 28 Państw Członkowskich. Spośród Punktów Kontaktowych każde z Państw Członkowskich wyznacza Korespondenta Krajowego EJM (Europejskiej Sieci Sądowej). Każde z Państw Członkowskich wyznacza także Korespondenta Technicznego, który zajmuje się sprawami związanymi z narzędziami elektronicznymi EJM.

Znajdujący się w Hadze Sekretariat EJM jest organem administracyjnym EJM. W celu zapewnienia bliskiej współpracy EJM i Eurojustu Sekretariat stanowi część pracowników Eurojustu, ale pracuje jako odrębna jednostka. Sekretariat EJM odpowiada za, m.in. zapewnienie wsparcia krajowym Punktom kontaktowym w wypełnianiu ich zadań, założenie, prowadzenie i ulepszanie strony internetowej EJM oraz jej elektronicznych narzędzi operacyjnych, a także za ogólnopojętą administrację EJM.

Dalsze informacje na temat Sekretariatu EJM można znaleźć pod adresem http://www.ejm-crimjust.europa.eu/ejm/EJM_Sekretariat.aspx lub kontaktując się z Sekretariatem EJM pod adresem ejm@eurojust.europa.eu.

Co EJM może zrobić dla Ciebie?

Jeśli potrzebujesz od EJM pomocy, powinieneś skontaktować się z Punktem Kontaktowym swojego państwa lub Punktem Kontaktowym państwa, którego dotyczy sprawa. W celu uzyskania szczegółowych informacji o Punktach Kontaktowych na stronę internetową EJM o ograniczonym dostępie pod adresem <http://www.ejm-crimjust.europa.eu/ejm/>. Dostęp można uzyskać poprzez władze krajowe.

EJN należy użyć w następujących sytuacjach:

✓ **Określenie właściwych władz zagranicznych w celu umożliwienia komunikacji**

Na stronie internetowej EJN, www.ejn-crimjust.europa.eu, znajdziesz elektroniczny Atlas próśb o wzajemną pomoc prawną (MLA) oraz Atlas Europejskich Nakazów Aresztowania (EAW). Obydwa Atlasy pomogą Ci w uzyskaniu adresów i numerów telefonów/faxów właściwych władz zagranicznych. Główne części Atlasów przetłumaczone zostały na wszystkie języki oficjalne Unii Europejskiej. W przypadku gdy nie będziesz w stanie znaleźć w Atlasie potrzebnych informacji kontaktowych, możesz poprosić Punkt Kontaktowy EJN swojego Państwa Członkowskiego o natychmiastowe podanie Ci ich. Lista Punktów Kontaktowych EJN jest chroniona hasłem ze względów bezpieczeństwa, lecz dostęp do niej można uzyskać poprzez Punkt Kontaktowy EJN swojego Państwa Członkowskiego. Dlatego, jeśli potrzebujesz pomocy w skontaktowaniu się z EJN innego Państwa Członkowskiego, najlepszym sposobem byłoby skierowanie się do jednego z Twoich krajowych Punktów Kontaktowych EJN.

• **Umożliwienie współpracy sądowej**

Jeśli potrzebujesz informacji o warunkach otrzymania pomocy z innego Państwa Członkowskiego w danej sprawie, możesz skierować się do Punktu Kontaktowego EJN swojego Państwa Członkowskiego lub skorzystać z odpowiednich sekcji strony internetowej EJN:

- ✓ *wydając Wniosek o pomoc prawną (Letter of Request - LoR)*, aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje o wymogach prawnych określonych prawnie przez Państwo Członkowskie - adresata, lub w celu przedyskutowania specjalnych aspektów formalnych w zastosowaniu Artykułu 4 Konwencji MLA z 2000 r. *Kompendium* na stronie internetowej EJN umożliwia elektroniczne utworzenie wniosku LoR;
- ✓ *w fazie wykonania wniosku LoR* w celu uzyskania dodatkowych informacji lub aby pozwolić na właściwe wykonanie wniosku;
- ✓ *w przypadku opóźnionego wykonania lub braku wykonania wniosku LoR* w celu sprawdzenia statusu wykonania w Państwie Członkowskim, do którego kierowany jest wniosek i/lub w celu przyspieszenia wykonania za pośrednictwem interwencji krajowego Punktu Kontaktowego; lub
- ✓ *wydając nakaz EAW (Europejski Nakaz Aresztowania)*, możesz użyć formularza udostępnionego w sekcji EAW strony internetowej EJN, gdzie także znajduje się informacja o statusie wprowadzenia nakazu EAW, informacje praktyczne odnośnie formularzy, deklaracje i zawiadomienia z innych Państw Członkowskich;
- ✓ *gdy ze względu na terminy ostateczne pilnie potrzebujesz informacji o nakazie EAW lub sprawie związanej z MLA;*
- ✓ *gdy potrzebujesz informacji na temat statusu implementacji instrumentów prawnych UE w sprawach kooperacji sądowej w sprawach kryminalnych lub o odpowiednich dokumentach praktycznych (tzn. zawiadomieniach, podręcznikach, ocenach) poprzez bibliotekę EJN pod adresem:* <http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/libcategories.aspx>

• **Umożliwienie informacji pomiędzy władzami sądowymi**

Jako Punkty Kontaktowe EJN prokuratorzy i sędziowie śledczy są często w stanie w szybki i nieformalny sposób podzielić się informacjami o trwających śledztwach i postępowaniach i ich rezultatach, osobach aresztowanych, okresach aresztowania i decyzjach sądowych odnośnie konkretnych spraw. Tego rodzaju wymiana informacji może czasami pozwolić uniknąć wysyłania formalnego wniosku LoR. Jeśli potrzebujesz tego rodzaju informacji podczas własnego dochodzenia lub postępowania, zwłaszcza w pilnych przypadkach, a Twoje prawodawstwo zezwala na tego rodzaju zapytania, skontaktuj się z Punktem Kontaktowym EJN, wskaż na to dlaczego potrzebujesz tej informacji i daj krótki opis własnego dochodzenia lub postępowania.

- **Uzyskanie informacji o środkach dochodzeniowych**

Strona internetowa EJN, w części fiszek Fiches Belges, ukazuje zarys odnośnego prawodawstwa odnośnie środków dochodzeniowych odnośnie obszaru MLA. Jeśli potrzebujesz więcej informacji, możesz skierować swoje pytania do krajowych Punktów Kontaktowych EJN.

II Co to jest Eurojust?

Eurojust to ciało Unii Europejskiej założone w 2002 roku aby pobudzać i zwiększać koordynację i współpracę pomiędzy właściwymi władzami Państw Członkowskich, gdy zajmują się one poważnymi przestępstwami międzynarodowymi, takimi jak przestępczość zorganizowana, korupcja, przemyt narkotyków i terroryzm.

Eurojust ma siedzibę w Hadze. Wypełnia podstawowe zadania poprzez umożliwienie działania MLA i wykonywanie postanowień instrumentów wzajemnego uznawania, takich jak nakaz EAW.

Czynności Eurojustu głównie odnoszą się do współpracy pomiędzy właściwymi władzami krajowymi Państw Członkowskich. Jednakże, Eurojust może także współpracować z krajami trzecimi.

Co Eurojust może zrobić dla Ciebie?

Jeśli potrzebujesz pomocy Eurojustu, powinieneś skontaktować się Biurem Krajowym Eurojustu. Dalsze informacje dostępne pod adresem:

<http://eurojust.europa.eu/Pages/home.aspx>

Eurojust oferuje szerokie spektrum pomocy praktycznej:

- **Umożliwienie współpracy sądowej**

Eurojust, za pośrednictwem Przedstawicieli Krajowych, ich zastępców i asystentów, a każdy z nich może umożliwić kontakt pomiędzy władzami prowadzącymi dochodzenie i ściganie w złożonych sprawach, zapewnia władzom krajowym wsparcie w pilnych sprawach lub w sytuacjach, gdzie inne kanały współpracy nie zdają się być właściwymi lub nie dadzą rezultatów w niezbędnych ramach czasowych.

Eurojust może wspomagać uzyskanie informacji o statusie wniosku zgodnie z MLA lub wykonania instrumentów wzajemnego uznawania (MRI), gdy inne kanały komunikacji (tzn. kontakt bezpośredni pomiędzy władzami krajowymi lub inne kanały komunikacji) nie powiodły się.

Eurojust może wspomagać przypadki, gdy wnioski zgodne z MLA lub wnioski MRI wymagają pilnego wykonania. Ze względu na podstawowe zadanie Eurojustu - wspomaganie współpracy sądowniczej, inne kanały są otwarte na wymianę informacji policyjnych i ze względu na potrzeby wywiadu.

Eurojust otrzymuje informacje prowadzonych dochodzeniach i ściganiu w Państwach Członkowskich. Gdy Eurojust otrzymuje takie informacje, jest w stanie poinformować władze krajowe o odnośnych sprawach będących w toku w innych Państwach Członkowskich.

Eurojust może także wspierać praktyków oceniając projekty wniosków zgodnie z MLA („kontrola jakości”)

- **Pomoc w unikaniu i rozwiązywaniu konfliktów jurysdykcyjnych**

W przypadkach, gdy więcej niż jedno Państwo Członkowskie ma jurysdykcję, Eurojust, w celu zapobiegania i rozwiązywania konfliktów jurysdykcyjnych, może zostać poproszony o niewiążącą opinię na temat tego, które Państwo Członkowskie jest w lepszej pozycji aby objąć dochodzenie lub ściganie w danej sprawie.

- **Koordynowanie dochodzenia i ścigania**

Ze względu na swoją strukturę i poziom doświadczenia we współpracy sądowej, Eurojust znajduje się na dogodnej pozycji, aby okazać pomoc w przypadkach, gdy trwające dochodzenie w dwóch lub większej ilości Państw Członkowskich potrzebuje koordynowania poprzez wymianę istotnych dla sprawy informacji. Eurojust również pomaga określić, czy Państwa Członkowskie powinny kontynuować oddzielne postępowania dochodzeniowe, czy też powinny one skoncentrować dochodzenia i czynności na jednym lub więcej Państwach Członkowskich.

Ponadto Eurojust wspomaga rozmowy i umowy pomiędzy odpowiednimi Państwami Członkowskimi odnośnie tego jak, kiedy i gdzie dokonać wspólnego działania lub wszcząć ściganie.

- **Organizacja i pomoc w koordynacji spotkań i centrów koordynacyjnych**

Eurojust może zorganizować spotkania pomiędzy śledczymi, prokuratorami i sędziami śledczymi z różnych Państw Członkowskich w Hadze lub w innych miejscu. Spotkania koordynacyjne czasami będą włączać reprezentantów służb sądowych lub organów ścigania państw trzecich, Europolu i OLAFu.

Spotkania koordynacyjne to wysoce przydatne narzędzia pozwalające praktykom na wymianę informacji w ich własnym języku odnośnie połączonych dochodzeń i planowania wspólnych działań. Sprawy, które mogłyby potrzebować czasu i znacznych środków w celu uregulowania w tradycyjnych sposobach współpracy, często mogą zostać prędko rozwiązane podczas tych spotkań.

Aktualnie Eurojust pokrywa koszty zakwaterowania w Hadze i koszty podróży dla dwóch uczestników z każdego Państwa Członkowskiego, Eurojust może też zorganizować centra koordynacyjne mające na celu wsparcie i koordynację wspólnych działań (często ustalanych podczas spotkań koordynacyjnych), które muszą zostać przeprowadzone jednocześnie w różnych Państwach Członkowskich. Centra koordynacyjne zapewniają że przesył i koordynacja informacji w czasie rzeczywistym pomiędzy właściwymi władzami podczas dnia działania, na przykład wtedy, gdy zaistnieje potrzeba jednoczesnego dokonania przeszukań domów w różnych krajach. Centra koordynacyjne pozwalają także na rozwiązywanie potencjalnych problemów powstałych podczas wykonania nakazów EAW, przeszukania i zatrzymania poprawianych wniosków LoR i nakazów.

- **Umożliwienie i wsparcie wspólnych zespołów dochodzeniowych**

Eurojust może pomóc i umożliwić tworzenie, działanie i ocenę zespołów JIT. Eurojust może zidentyfikować odpowiednie sprawy w celu stworzenia zespołów JIT, dostarczyć użyteczne prawne i praktyczne informacje, np. o prawach krajowych, trudnościach praktycznych i najlepszych praktykach, a także może zapewnić pomoc w tworzeniu projektów umów JIT i planów działań operacyjnych. Gdy uznaje się to za pomocne, Przedstawiciel Krajowy eurojustu może także uczestniczyć w zespole JIT.

Eurojust może także zapewnić pomoc finansową w celu pokrycia części kosztów związanych z zespołami JIT i/lub wyposażeniem, takim jak telefony komórkowe. Dalsze informacje dostępne są na stronie internetowej:

<http://eurojust.europa.eu/Practitioners/Eurojust-Support-JITs/JITs/Pages/history.aspx>

- **Koordynowanie i umożliwianie wniosków o współpracę sądową dla i z Państw trzecich**

Jeśli potrzebujesz skontaktować się z władzami Państwa trzeciego, możesz skontaktować się ze swoim Biurem Krajowym Eurojustu. Eurojust ma Punkty Kontaktowe w około trzydziestu Krajach (włączając w to Argentynę, Brazylię, Indie, Tajlandię, Federację Rosyjską i Ukrainę).

Eurojust ponadto ma umowy o współpracy z Norwegią, USA, Islandią, Szwajcarią, Byłą Jugosłowiańską Republiką Macedonii i Liechtenstein. Te umowy mogą włączać także wymianę informacji osobowych. Ponadto, prokuratorzy łącznikowi z Norwegii i USA są afiliowani przy Eurojustcie.

Dalsze informacje dostępne są na stronie internetowej Eurojustu:

III Jaka jest rola krajowego systemu koordynacji ENCS?

ENCS jest aktualnie wdrażany w Państwach Członkowskich. ENCS ma dwie główne funkcje: 1) zapewnienie koordynacji pracy wykonywanej przez różnych korespondentów/punkty kontaktowe/ekspertów podczas walki z przestępczością, włączając w to Korespondentów Krajowych EJM i do trzech Punktów Kontaktowych EJM; oraz 2) wspomagać przeprowadzanie zadań Eurojustu w Państwach Członkowskich. Kiedy wyznacza się kilku korespondentów do Eurojustu, jeden z nich odpowiedzialny będzie za funkcjonowanie ENCS.

ENCS ma za zadanie, m.in. 1) zapewnienie, że Krajowy System Koordynacji ENCS otrzymuje informacje dotyczące danego Państwa Członkowskiego w sposób efektywny i rzetelny, 2) wspomaganie krajowych władz sądowych i praktyków w określeniu czy dana sprawa wymaga pomocy Eurojustu lub EJM, 3) wspomaganie Przedstawicieli Krajowy Eurojustu w identyfikowaniu właściwych władz i wykonywaniu wniosków o współpracę sądową i wniosków MRI.

IV EUROJUST czy EJM - którą drogą?

Zarówno Eurojust jak i EJM są do Twojej dyspozycji. Jeśli nie jesteś pewien z którym z nich się skontaktować nie ma to znaczenia, ponieważ Biuro Krajowe Eurojust i Punkty kontaktowe EJM mogą z łatwością pośredniczyć. Podsumowując, rama instytucjonalna rama zapewnia, że Twój wniosek o pomoc zostanie przekazany najbardziej odpowiedniemu podmiotowi. Dlatego też nie ma potrzeby przysyłania tego samego problemu do obydwu jednostek.